

Моніторинг прибуття і транзиту ВПО: Огляд ситуації в місті Хмельницький

Червень 2023 року | Україна

КОНТЕКСТ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

Місто Хмельницький, яке є обласним центром Хмельницької області, надає можливості для розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), а також служить транзитним пунктом, зокрема для осіб, евакуйованих з територій, які постраждали внаслідок військового конфлікту. Протягом останніх місяців місто Хмельницький, як і вся область, зазнавали постійних ракетних ударів з метою ураження критичної інфраструктури, внаслідок чого також було завдано пошкоджень та зруйновано житлові будинки.¹ Враховуючи нестабільну безпекову ситуацію та різні наміри щодо переміщення ВПО в місті, **Ініціатива REACH провела 9 Раунд дослідження "Моніторинг прибуття і транзиту (МПТ) ВПО" з метою надання огляду ситуації в Хмельницькому станом на червень 2023 року.** Метою цього огляду є забезпечення інформаційної підтримки в процесі програмного та операційного реагування на рух населення, а також вивчення труднощів в отриманні гуманітарної допомоги, з якими стикаються домогосподарства (ДГ) після прибуття та розміщення на тривалий період проживання.

Карта 1: К-сть опитаних ДГ та інтерв'ю з КІ, проведених в м. Хмельницькому.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ

- Місто Хмельницький залишається основним пунктом, куди прибувають евакуаційні потяги з територій з нестабільною безпековою ситуацією. З початку року кількість зареєстрованих ВПО зменшилася, оскільки **ВПО мають намір оселитися в інших районах області.** За даними дослідження МПТ ВПО лише 13% ДГ зазначили, що місто Хмельницький є їхнім кінцевим пунктом призначення.
- Потребуючі ДГ мали можливість скористатися евакуаційними потягами безкоштовно, однак, результати дослідження показали, що **особи, які не мали права отримувати виплати, прибували евакуаційними поїздами до міста Хмельницький з метою отримання допомоги для ВПО.** Ці спостереження демонструють, які відстані готові долати непереміщені особи, аби отримати грошову підтримку.
- Оскільки багато опитаних ДГ залежали від доходу у формі допомоги, **перебої в наданні послуг у Херсонській області внаслідок руйнування дамби Каховського водосховища спричинили зростання рівня потреб серед евакуйованих осіб, які повідомили про відсутність доходу після прибуття.** Загалом ВПО повідомляли про високі рівні потреб в продуктах харчування, засобах гігієни та одязі.
- За даними двома основними перешкодами для отримання допомоги були зменшення кількості гуманітарної допомоги загалом, а також брак необхідної інформації щодо можливості її отримання.** Волонтери надавали активну допомогу ВПО після їхнього прибуття, проте ключові інформанти повідомляли про відсутність розуміння того, яку саме довідкову інформацію необхідно надавати переміщеним особам про окремі послуги.
- Наміри, пов'язані з переміщенням, продовжують залежати від перебігу війни та інтенсивності бойових дій в населених пунктах постійного проживання.** При цьому за даними КІ основними факторами, які впливають на рішення ВПО оселитися в м. Хмельницькому на тривалий період, є можливості працевлаштування та наявність житла. Незважаючи на це, більшість КІ відзначили неготовність міста приймати ВПО.

ОГЛЯД МЕТОДОЛОГІЇ

З метою інформаційної підтримки заходів гуманітарного реагування фахівці Ініціативи REACH провели індикативний огляд ситуації в м. Хмельницькому в рамках 9 Раунду дослідження МПТ ВПО Ініціативи REACH.² В період з **2 по 19 червня 2023 року інтерв'юєри REACH опитали 214 переміщених ДГ, які нещодавно прибули³ до Хмельницького**. Для доповнення зібраних даних було проведено **8 інтерв'ю з ключовими інформантами (КІ)**, серед яких були волонтери та представники місцевих і неурядових організацій (НГО). В цьому огляді також представлено додаткову інформацію про перешкоди та труднощі, з якими стикаються переміщені ДГ, зокрема ті, що переміщуються з особами, яка належить до вразливих груп.

РУХ ТА ПЕРЕМІЩЕННЯ НАСЕЛЕННЯ

З початку повномасштабної війни в лютому 2022 року місто Хмельницький стало зоною розміщення та евакуації для ВПО, а також головним транзитним пунктом на заході України. Однак **останні дані свідчать про різні тенденції переміщення**, оскільки ВПО обирали переміститися до інших населених пунктів. З січня 2023 року кількість зареєстрованих ВПО у Хмельницькому районі зменшилася на 14%, і станом на червень 2023 року їхня кількість становила 50 970 осіб.⁴ 5 з 8 КІ також відзначили зменшення напливу ВПО протягом останніх місяців до моменту збору даних (травень 2023 року); також 5 КІ зазначили, що ВПО не мали наміру залишатися в місті, а лише переміщалися транзитом через нього. Дійсно, результати дослідження МПТ ВПО показали, що лише 13% опитаних ДГ заявили про своє рішення залишитися у місті Хмельницький, і жодне з опитаних ДГ не поверталось до їхнього населеного пункту постійного проживання, розташованого у Хмельницькій області, на момент проведення дослідження. З 75% опитаних, які мали намір прямувати до іншого міста, більшість повідомили, що вони переміщалися транзитом до Запорізької області (61%), а решта прямувала до інших районів Хмельницької області (21%). Загалом 5% ДГ, які приїхали із Запорізької області, поверталися до своїх населених пунктів постійного проживання, а ще 5% їхали транзитом за кордон. Мала частка ДГ (2%) не мали чітко визначених намірів стосовно переміщення на момент проведення інтерв'ю.

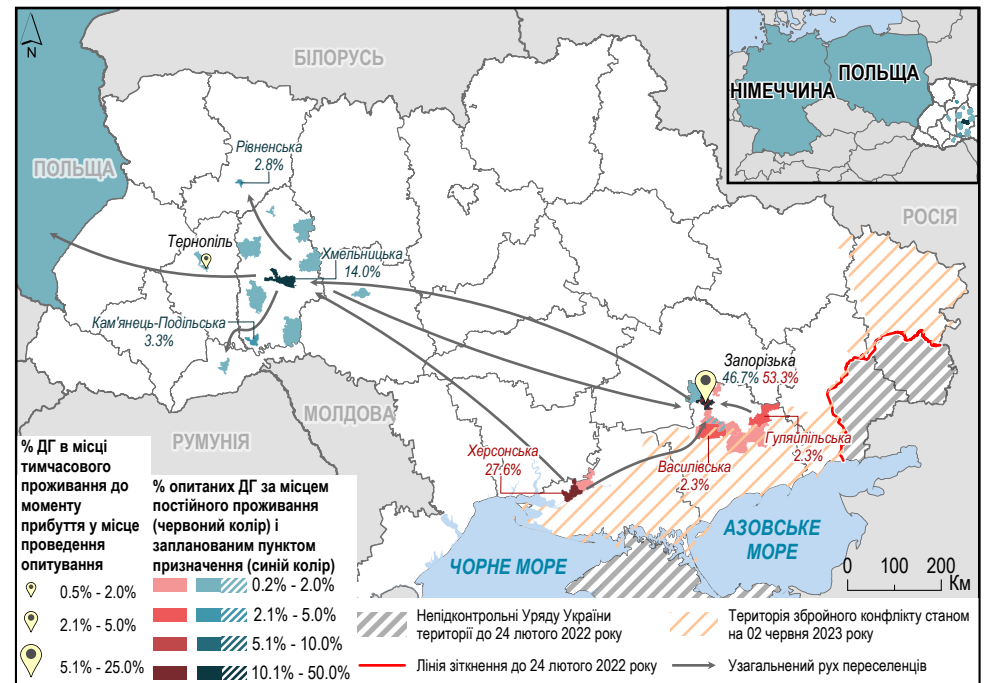
Брак допомоги ВПО може слугувати важливим чинником впливу на рішення ВПО переміститися за межі міста Хмельницького. За словами одного з КІ місто "переповнене", а інші КІ були найбільше стурбованими відсутністю доступного житла. Загалом три КІ повідомили про нестачу житла впродовж трьох місяців до моменту збору даних, а один КІ відзначив, що ВПО переселялися до інших сіл, де житло було доступнішим.

"Мало хто залишався в Хмельницькому за останній місяць через брак житла. Ті, хто прибувають, здебільшого їдуть до знайомих, які їм шукають або вже знайшли житло."

- Представник НГО

Незважаючи на те, що КІ відзначили неготовність міста до розміщення ВПО, Хмельницький продовжує залишатися основним пунктом транзитної зупинки евакуаційних поїздів на заході України. Що стосується історії переміщення опитаних ВПО, переважна більшість з них в м. Хмельницькому перемістилися нещодавно та вперше з початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року, з яких 91% ДГ виїхали зі своїх населених пунктів постійного проживання в червні. Результати дослідження МПТ ВПО показали, що серед опитаних ДГ 99% переміщалися евакуаційним потягом до міста Хмельницького. Як показано на Karti 2, понад половина опитаних ДГ (69%) прибули із Запорізької області, і 30% ДГ покинули свої населені пункти постійного проживання в Херсонській області. Руйнування дамби Каховського водосховища в Херсонській області 6 червня призвело до пошкоджень на території, розташованих поблизу водосховища. З огляду на це розроблялися маршрути евакуаційних потягів з Херсона до Львова з транзитними зупинками в Хмельницькому для переміщення постраждалих осіб.⁵ Ще 8 червня Хмельницька Обласна Військова Адміністрація повідомила про прибуття потягів до міста Хмельницького, а сама область готувалася прийняти 10 000 евакуйованих осіб.⁶ Станом на 22 червня до Хмельницького прибуло 147 ВПО з Херсонської області.⁷ Дійсно, більшість ДГ зазначили, що основними факторами, які змусили їх покинути свої населені пункти постійного проживання, були проблеми, пов'язані з безпекою, зокрема загроза їхній безпеці або безпеці їхніх сімей (51%), а також обстріли в населеному пункті постійного проживання чи поблизу нього (43%). Інші повідомили, що основною причиною, яка спонукала їх переміститися, були заклики до евакуації (29%).

Карта 2: % ДГ за вказаними громадами постійного проживання, пунктами тимчасового проживання і громадами кінцевого призначення.

Фактори притягування і наміри стосовно переміщення

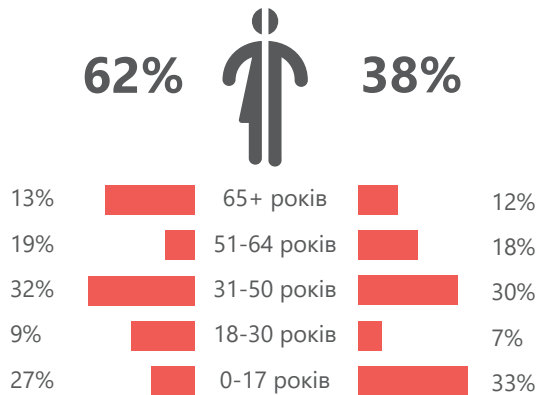
Лише 13% ДГ мали намір залишитися у Хмельницькому, більшість з яких вирішили оселитися тут з різних причин. Серед факторів притягування найчастіше були відчуття доступності житла (67%), загальне відчуття безпеки (63%), а також наявність родичів та друзів у місті (63%). З числа цих ДГ більше половини заявили про намір залишитися у місті Хмельницькому до закінчення активної фази війни в їхніх населених пунктах постійного проживання (54%) або на період від одного тижня до місяця (23%). Що стосується переміщення в межах Хмельницької області, 15% опитаних ДГ мали намір оселитися в інших громадах. Більшість з них вирішили переміститися до цих районів через відчуття доступності житла (84%). Рішення залишитися у цих громадах Хмельницької області значною мірою залежало від інтенсивності бойових дій

в населених пунктах постійного проживання. Більше половини цих ДГ (60%) мають намір залишитися до моменту закінчення активної фази війни в їхніх населених пунктах постійного проживання.

Поки регулярно прибували евакуаційні потяги із Запоріжжя до Хмельницького протягом червня, один з КІ спостеріг, що деякі ДГ отримували допомогу і після цього поверталися назад до пунктів, звідки вони приїхали. Дійсно, з числа опитаних ДГ, які приїхали із Запорізької області, більше половини (55%, n=81) зазначили, що вони покинули свої населені пункти постійного проживання та прибули в місто Хмельницький евакуаційними потягами з метою отримання виплат для ВПО, після чого повернулися назад у Запорізьку область. Хоча й ці ДГ не вважаються ВПО, тому технічно не мають права отримувати такі виплати, однак, **це демонструє, які відстані готові долати особи, які не мають статусу ВПО, задля отримання додаткової фінансової допомоги.**

ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Рисунок 1: Розподіл членів ДГ, опитаних в м. Хмельницькому, за статтю і віком

На Рисунку 1 показано, що серед ДГ, які прибули до міста Хмельницького, більше половини членів (62%) були жінками віком від 31 до 50 років зі значною часткою жінок старше 65 років. Найбільша кількість дорослих чоловіків призовного віку була зосереджена в категорії від 31 до 50 років; також була більша частка хлопців віком до 18 років.

ДГ в місті Хмельницькому переміщалися меншими групами. Середня кількість подорожуючих

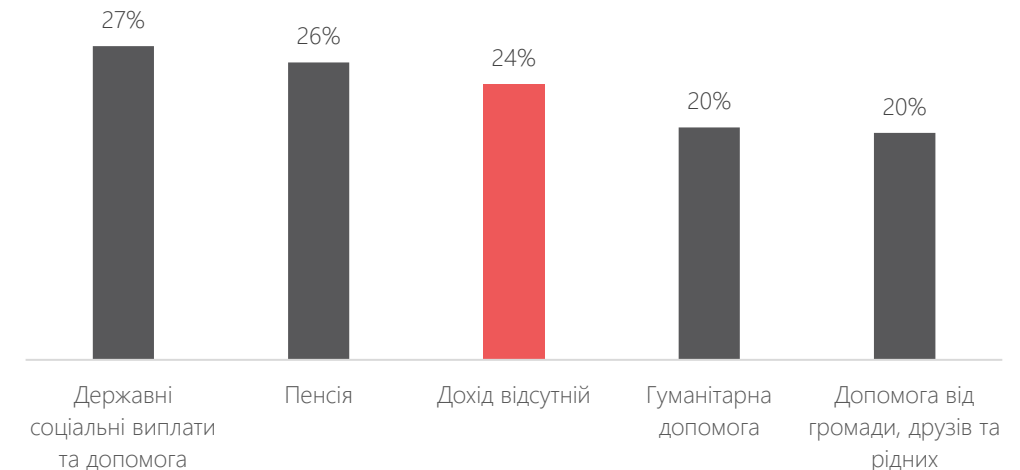
становила 1.93, і цей показник був дещо нижчим порівняно з середнім значенням в 2.12 серед ДГ у всіх населених пунктах, досліджених в ході 9 раунду МПТ ВПО.

Що стосується характеристик вразливості, то понад чверть ДГ (26%) переміщалися разом із жінками та дітьми (від 0 до 17 років), а в 22% від загальної кількості ДГ головами були батьки-одиначки. Третина ДГ (33%) переміщалися разом із членом ДГ, у якого були хронічні захворювання, а у складі 18% ДГ була людина з інвалідністю. 21% опитаних переміщалися разом з людиною похилого віку (старше 65 років), а в 13% ДГ були люди похилого віку, які приїхали до Хмельницького самотійно.

ДЖЕРЕЛА ДОХОДУ

Як показано на Рисунку 2, **більшість опитаних ДГ у Хмельницькому покладалася на різні види допомоги та підтримки в якості джерела доходу.** Більшість з них покладалася на державні соціальні виплати та допомогу, а також пенсію. Важливо, що майже чверть ДГ (24%) повідомили, що на момент проведення опитування вони не отримували жодного доходу. Переважна більшість таких ДГ (76%) прибувала з Херсонської області. Відповідно, руйнування дамби Каховського водосховища та зусилля, пов'язані з евакуацією, передбачають надання цільової допомоги ДГ, які прибули з цих територій. Окрім цього, результати дослідження МПТ ВПО вказують на те, що відсоток залежних від гуманітарної допомоги ДГ, опитаних у Хмельницькому, є вищим порівняно з іншими дослідженими населеними пунктами. Підтверджуючим цьому фактором може бути прибуття ДГ евакуаційними потягами з метою отримання виплат ВПО.

Рисунок 2: % домогосподарств за 5 основними джерелами доходів

ГУМАНІТАРНІ ПОТРЕБИ

Серед опитаних ДГ, які прибули до Хмельницького в червні, переважав високий рівень потреб. Переважна більшість ДГ, які нещодавно прибули, повідомила, що вони не спроможні або не спроможні в більшості випадків задовільнити свої потреби (96%). Окрім цього, КІ зазначали, що ДГ у Хмельницькому, зокрема ті, які були переміщені, мали "високі" (2 КІ) або "помірні" (2 КІ) потреби.¹² Незважаючи на це, один КІ зазначив, що потреби не були критичними для ВПО, які знайшли підходящу роботу та інтегрувалися у громаду.

Рисунок 3: % ДГ і к-сть КІ за основними потребами

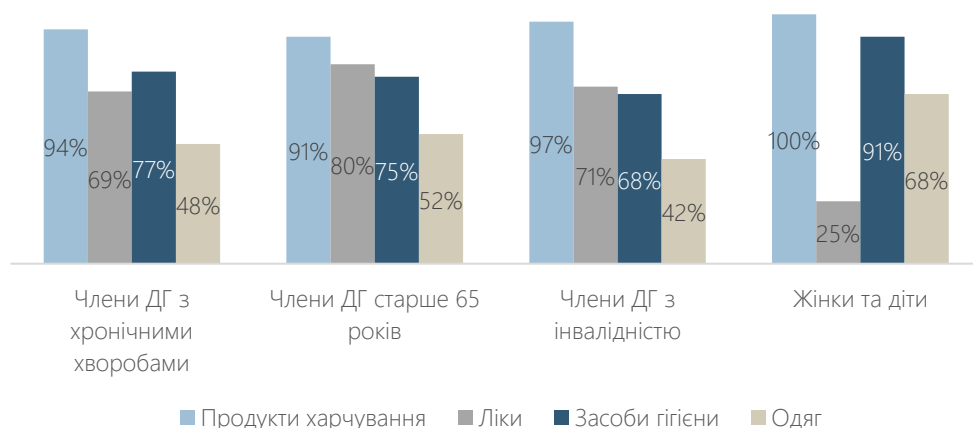
Гуманітарні потреби	% ДГ	К-сть КІ
Продукти	95%	6/8
Засоби гігієни	75%	2/8
Одяг	53%	4/8

Однак ВПО, які прибули нещодавно, можуть стикатися з додатковими труднощами в задоволенні своїх щоденних потреб через підвищення вартості проживання. Як показано на Рисунку 3, відповідаючи на питання про основний вид необхідної гуманітарної допомоги, переважна більшість ДГ і КІ повідомила про потребу в продуктах. Один КІ відзначив скорочення постачання

продуктових наборів, хоча зниження продовольчої допомоги найчастіше фіксували в інших населених пунктах на території області.

Як показано на Рисунку 4, основні потреби, повідомлені ДГ, що переміщалися разом з особами, які належать до вразливих категорій,¹⁰ мали наступну пріоритетність: доступ до продуктів харчування, ліків, засобів гігієни та одягу. **Згідно з результатами загального дослідження ДГ, які прибули, переважна більшість ДГ, що належали до вразливих категорій, потребували продуктів.** У деяких випадках потреби були чітко вираженими, оскільки 100% ДГ, які переміщалися разом з жінками та дітьми, мали потреби в продуктах, що вказувало на необхідність надання допомоги відразу після їхнього прибуття. Серед ДГ, у складі яких були люди похилого віку або члени, які зазначили про хронічну хворобу або інвалідність, повідомляли про вищі потреби в ліках. Один КІ зазначив, що ДГ, у складі яких був хоча б один член з інвалідністю, були найменш здатними задовольняти свої базові потреби, і їм необхідна додаткова допомога.

Рисунок 4: % ДГ з членом з числа вразливих категорій за основними потребами.

ТРУДНОЩІ У ДОСТУПІ ДО ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ

Зменшення кількості допомоги

За даними УКГП ООН близько 111 300 ВПО і 19 800 осіб, які повернулися, отримали багатопільову гуманітарну допомогу в період з січня по червень 2023 року.¹¹ **Наплив ВПО, які прибувають до Хмельницького, поступово зменшується, однак труднощі, пов'язані з доступом до гуманітарної допомоги, залишилися.** Третина опитаних ДГ (30%) повідомила, що в них виникали труднощі з доступом до гуманітарної допомоги. Загалом, на думку трьох КІ, кількість наданої допомоги у місті зменшилася протягом останнього місяця. Окрім цього, ДГ, опитані після прибуття до Хмельницького (25%), повідомили про недостатню кількість гуманітарної допомоги. КІ раніше відмічали зменшення кількості продуктових наборів, водночас попит на продовольчу допомогу, очевидно, зріс. За даними УКГП ООН лише 11% цільових категорій населення з числа переміщених ДГ цього року отримали допомогу від Кластеру з продовольчої безпеки та засобів до існування в Хмельницькій області.¹² За даними Регіонального центру надання гуманітарної допомоги в місті Хмельницькому понад 8 000 ВПО отримали продовольчі пакети в рамках останнього етапу роздачі допомоги влітку 2023 року, що на 1 500 одержувачів більше порівняно із зимовим періодом.¹³ КІ повідомили про загальне зменшення кількості наявного одягу та взуття для ДГ після їхнього прибуття, потреби в яких були одними з основних для ДГ у Хмельницькому.

"Раніше гуманітарної допомоги більше надавалося. Навіть по волонтерських організаціях помітно, що раніше вона поступала у великих об'ємах, зараз значно менші об'єми"

- Представник НГО

Брак інформації

Окрім загального занепокоєння зменшенням кількості гуманітарної допомоги, ДГ у Хмельницькому повідомили про проблему **браку інформації про можливості доступу до гуманітарної допомоги.** Двоє КІ підкреслили брак інформації, зокрема недостатнє поширення інформації серед волонтерів, які надають цільову допомогу ВПО. Також серед опитаних, які повідомили про труднощі з доступом до гуманітарної допомоги, більше половини ДГ (63%) не знали, де саме можна отримати гуманітарну допомогу. Один КІ запропонував створити довідкові списки з номерами телефонів, адресами пунктів роздачі, постачальниками послуг тощо, за допомогою яких волонтери могли б своєчасно надавати достовірну інформацію для ВПО у випадку такої потреби.

"...не всі люди знають, де надають гумдопомогу – мало інформації. Ми зіштовхнулися з такою проблемою, що немає інформації, куди саме звертатись за допомогою."

- Волонтер НГО

ДОПОМОГА ДЛЯ ДОВГОТРИВАЛОГО ПОСЕЛЕННЯ

Інтеграція ВПО

Двоє КІ прогнозують, що ВПО залишаться в Хмельницькому на тривалий період, а всі інші зазначили, що **будь-які рішення ВПО щодо інтеграції в місті значною мірою залежать від різних факторів, пов'язаних із обставинами життя окремих домогосподарств**. По-перше, двоє КІ вважають, що таке рішення залежить від інтенсивності бойових дій та стану їхнього житла в населеному пункті постійного проживання. Після закінчення воєнного стану очікується повернення ВПО до місць постійного проживання, однак розглядається ймовірність, що люди із постраждалих регіонів, чиє житло було зруйноване або пошкоджене, виберуть оселитися в місті назавжди. По-друге, три КІ зазначили, що рішення залишитися в Хмельницькому в основному залежить від того, чи вдалося людям знайти гідне житло і/або роботу. Наприклад, один КІ зазначив, що найчастіше переселялися ВПО з Херсонської області, зокрема ті, які працювали в сільському господарстві, оскільки вони вирішили відновити свою діяльність в невеликих селах Хмельницької області. Один КІ зазначив, що рішення інтегруватися залежить від готовності ВПО шукати роботу в місті. І насамкінець, один КІ зазначив, що внаслідок перенаселення міста у ньому з більшою ймовірністю залишатимуться ДГ, які зможуть жити в своїх родичів, у порівнянні з ВПО, які проживають в інших видах тимчасового житла, зокрема в місцях компактного проживання.

“Залишаються здебільшого до закінчення воєнного стану. Тобто постійне проживання в Хмельницькому розглядають лише ті ВПО, яким вже нікуди повертатись. З огляду на кількість запропонованих місць для оренди, то варіанти ще є.”

- Представник НГО

Незважаючи на те, що рішення залишитися та інтегруватися в місті в цілому залежить від різних факторів, **більшість КІ (6 з 8) звернули увагу на неготовність міста приймати ВПО на тривалий період**. Найбільше занепокоєння викликає брак робочих місць, особливо для молоді, а також питання житла. Серед ДГ, які мали намір залишитися у Хмельницькому, 62% повідомили про потребу в допомозі з пошуком роботи, яка може охоплювати допомогу з пошуком вакансій, навчанням та перекваліфікацією тощо. Чотири КІ також наголосили, що ВПО стикаються із зазначеними труднощами при пошуку роботи, однак ВПО часто не вмотивовані шукати роботу через поєднання різних перешкод. КІ повідомили про загальну нестачу вакансій в місті Хмельницькому. З іншого боку, КІ зазначили, що в деяких випадках ВПО відмовлялися від пропозицій працевлаштування через розмір заробітної плати. Також КІ повідомили, що деякі працедавці, які потребували постійних працівників, не хотіли приймати ВПО на роботу, побоюючись, що вони працюватимуть лише тимчасово. Згідно з інформацією, наданою директором Хмельницького обласного центру зайнятості, станом на кінець червня 2023 року налічувалося 269 ВПО, які були безробітними.¹⁴ Більшість з них були жінками (84%), і більша половина (59%) належала до вікової категорії від 35 до 55 років.¹⁵

Рисунок 5: % переміщених ВПО, які мали намір залишитися в Хмельницькому, що повідомили про потребу зовнішньої допомоги для інтеграції.

Допомога з пошуком роботи		62%
Соціальні зв'язки і згуртованість в місцевій спільноті		42%
Пошук житла на тривалий термін		27%
Зовнішня допомога не потрібна		19%

Окрім цього, 27% ДГ, які мали намір залишитися в Хмельницькому, повідомили про потребу довгострокового рішення житлового питання. На необхідності такої допомоги також наголосили три КІ, які розповіли про труднощі, з якими стикаються ВПО, особливо через високі ціни на оренду житла в місті. Згідно з дослідженням Спільної ініціативи моніторингу ринку (СІМР), яке провели фахівці REACH в червні, середньомісячна вартість оренди однокімнатної квартири в Хмельницькій області становила 7 286 грн/місяць, що робило Хмельницьку область четвертою найдорожчою областю України для оренди житла.¹⁶ І насамкінець, три КІ відзначили напруження у відносинах між ВПО та місцевими жителями, що може створювати перешкоди в подальшій інтеграції ВПО в місті. Найбільше проблем викликають випадки спілкування російською мовою в громаді, а також розпиття спиртних напоїв у громадських місцях. Загалом результати дослідження МПТ ВПО показали, що 42% ДГ, які мали намір залишитися у Хмельницькому, потребували допомоги зі встановленням соціальних зв'язків в місцевій спільноті.

“Все впирається в житло і оформлення статусу ВПО. Гроші дають, але по 2000 грн. Якщо домогосподарство складається з трьох людей, наприклад, то житло важко знайти в Хмельницькому. Роботу також складно знайти, вона є, але низькооплачувана – на житло не вистачає. Житло в два рази дорожче, ніж оплата цієї роботи”

- Представник НГО

ПРО ІНІЦІАТИВУ REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних засобів та продуктів, які підвищують спроможність суб'єктів гуманітарної діяльності приймати рішення на основі фактичних даних у контексті надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовує REACH, охоплюють збір первинних даних і глибинний аналіз, а всі види діяльності здійснюються через механізми міжвідомчої координації гуманітарної допомоги. REACH є спільною ініціативою IMPACT Initiatives, ACTED та Навчального і науково-дослідного інституту Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях (UNITAR-UNOSAT).

ПРИМІТКИ

СТОРІНКА 1

¹ Хмельницька обласна військова адміністрація, [Оголошення в Telegram](#), 13 травня 2023 року.

СТОРІНКА 2

² Ініціатива REACH, [Моніторинг прибуття і транзиту ВПО: Інформаційний бюлетень 9 Раунду \(англійською\)](#) червень 2023 року.

³ “Нещодавно прибулі” – це домогосподарства, які прибули в населений пункт, де проводилося опитування, не пізніше ніж за 14 днів до дати інтерв’ю.

⁴ Міжнародна організація з міграції (МОМ), [Базова оцінка території зареєстрованих ВПО - Раунд 25 \(англійською\)](#), червень 2023 року.

⁵ Міністерство з питань реінтеграції, [Маршрути евакуації з Херсонщини](#), 10 червня 2023 року.

⁶ Суспільне медіа, [“До повного затоплення хати залишилося декілька сантиметрів”: до Хмельницького приїхали перші евакуйовані з Херсонщини](#), 8 червня 2023 року.

⁷ Суспільне медіа, [Допомога щойно евакуйованим: як у Хмельницькому зустрічають переселенців з Херсона і Запоріжжя](#), 22 червня 2023 року.

СТОРІНКА 3

⁸ там же.

СТОРІНКА 4

⁹ КІ попросили розділити рівні потреб у місті за наступною шкалою: “крайні”, “гострі”, “високі”, “помірні” або “незначні/відсутні”.

¹⁰ У рамках цього дослідження опитувані повідомляли про такі вразливі групи, як вагітні та годуючі жінки, люди з інвалідністю, люди з хронічними хворобами, люди похилого віку (старше 65 років), а також жінки з дітьми.

¹¹ УКГП ООН, [Україна 2023 гуманітарне реагування: охоплення кластеру \(англійською\)](#), 31 серпня 2023 року.

¹² там же.

¹³ Суспільне медіа, [Гуманітарна допомога дає людям відчуття підтримки з боку громади](#), 24 вересня 2023 року.

СТОРІНКА 5

¹⁴ Суспільне медіа, [За півроку Хмельницький обласний центр зайнятості працевлаштував кожного третього переселенця](#), 31 серпня 2023 року.

¹⁵ там же.

¹⁶ Ініціатива REACH, [Спільна ініціатива моніторингу ринку - 15 Раунд \(англійською\)](#), червень 2023.